

Nattergalen

En historie fra Iran (Persia)

Tekst/illustrasjoner:

Heidi Dahlsveen (www.dahlsveen.no)/Ariane Schjelderup

Filosofiske spørsmål:

Ariane Schjelderup og Øyvind Olsholt

Sist oppdatert: 15. november 2003

I denne historien fra Iran møter vi en kjøpmann som har en nattergal innesperret i et bur. Nattergalen er veldig trist, og lengter hjem til trærne og søsknene sine. Heldigvis får den hjelp av en av brødrene sine. Hør hvordan det går til!

Det var en gang en persisk kjøpmann som elsket å høre nattergaler synge. Derfor hadde han en nattergal som han holdt i bur. Nattergalen, stakkar, var ulykkelig i buret sitt, men kjøpmannen overhørte de ulykkelige tonene i fuglens sang. En dag skulle han ut på en reise, og da ville han passere fuglens hjem. Så han spurte nattergalen om det var noen beskjed hun ville gi til sine brødre og søstre i skogen. Nattergalen svarte: «Bare fortell dem at alt er bra, og spør dem om de har en beskjed til meg.»

Kjøpmannen gjorde som han hadde fått beskjed om, og da han kom hjem igjen fortalte han nattergalen om sitt møte med søsknene: «Jeg spurte en av dine brødre om han hadde en beskjed til deg, men alt han gjorde var å falle til bakken og ligge helt stille blant blomstene. Jeg tok ham opp, men han beveget seg fremdeles ikke, så jeg trodde han var død. Jeg la ham derfor forsiktig ned og skulle til å gå, da han plutselig slo med vingene og fløy høyt opp i et tre. Jeg kalte på ham igjen for å høre om han hadde noe å si, men han ignorerte mine bønner. Jeg tror at dine brødre og søstre har glemt deg.»

Dette så ut til å gjøre nattergalen sørgmodig. Hun stoppet å spise og drikke. Og neste morgen fant kjøpmannen henne tilsynelatende død i buret. Med tårer i øynene tok han henne ut og la henne i gresset, og så gikk han sin vei. Da han snudde seg for å se på henne en siste gang, fikk han se at de brune vingene hennes tok til å skjelve, nebbet åpnet seg og hørte en gledeskvitring av en annen verden. Hun fløy opp og ropte til ham, mens hun fløy sin vei: «Takk for beskjeden fra min bror. Det er den beste beskjeden jeg kunne ha fått.»

«Nattergalen»

Filosofiske spørsmål

1. *Kjøpmannen hadde nattergalen i bur fordi han elsket fuglesang. Men var dette god nok grunn til å holde fuglen i bur? Har vi rett til å frata dyr eller mennesker friheten for vår egen skyld? Er kjæledyrene våre en slags fanger siden vi ikke lar dem gå dit de vil? Når er det i orden å holde et dyr i fangenskap:*

- så lenge vi behandler dyret pent*
- når vi trenger dyret for å skaffe oss mat*
- når dyrene har stor plass å bevege seg på*
- når vi er glad i dyret, og dyret er glad i oss*
- når dyret ikke klarer å leve alene ute i naturen*
- aldri: dyr bør all tid få leve i frihet, vi mennesker har ingen rett til å holde dem innesperret – uansett!*

Men hvordan kan vi egentlig vite om et dyr har det bra hos oss? Hadde menneskene levd like godt uten kjæledyr? Hadde dyrene levd like godt om mennesker ikke tok dem som kjæledyr?

2. *Hvorfor blir mange dyr og mennesker triste når vi er innesperret? Tror dere nattergalen hadde vært like trist om den var innesperret et sted hvor det var trær og flere fugler? Eller vil le den ha vært trist uansett, fordi den ikke kunne fly hvor den vil le?*
3. *Kjøpmannen vil le ikke høre på nattergalen: han overhørte tristheten i sangen hennes. Var det galt av ham? Broren til nattergalen overhørte kjøpmannens bønner om å gi en beskjed til nattergalen. Var det galt av ham? Bør vi all tid være oppmerksomme overfor hva andre vil si oss? Eller er det noen ganger det er greit ikke å vil le høre?*
4. *Nattergalen vil le kjøpmannen skulle fortelle familien hennes at hun hadde det bra. Men var ikke dette å lyve? Synes du det noen ganger kan være greit å fortelle noe som ikke er helt sant slik at andre ikke skal bli lei seg? Eller bør vi all tid fortelle det som er sant uansett?*

Kan vi stole på hverandre hvis vi ikke all tid forteller sannheten? Eller kanskje vi kan stole på hverandre på en annen måte; vi kan stole på at de er glad i oss og derfor ikke vil såre oss eller gjøre oss bekymret?

5. *En av brødrene til nattergalen gav henne en beskjed, men han gjorde det uten å si noe med ord; han bare viste det. Kjøpmannen forstod ikke at det var en beskjed. Er det slik at vi mennesker er mindre flinke enn dyr til å snakke med hverandre uten ord? Hender det at dere forteller hverandre noe uten å bruke ord? Når vi forteller noe uten ord, snakker vi da? Er kroppsbevegelser og ansiktsuttrykk en form for ord?*

Er det noen ting som er lettere å fortelle uten ord? Er det noen ting vi ikke klarer å fortelle om vi ikke kan snakke?

6. *Hvordan kunne kjøpmannen vite om nattergalen var død? Var det ikke litt dårlig gjort å bare legge nattergalen i gresset uten å sjekke om hun var ordentlig død først? (Tenk om kjøpmannen hadde begravet nattergalen uten å sjekke at den var ordentlig død!)*

Hva synes dere vi bør gjøre når et dyr dør: bør vi begrave det? Eller er det greit bare å legge det i søppelkassen (dersom det er et lite dyr)? Hvis vi vil begrave et kjæledyr; er det for dyrets del eller er det fordi vi selv trenger å ta et ordentlig farvel?